

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Examen Theologiæ Moralis

Moure, Antonio Fernandes de

Coloniæ Agrippinæ

Cap. 10. De Iudicium peccatis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40934

4 QVÆST. Succeduntne parentes filijs spurijis ex damnato concubitu ortis, morientib, ab intestato? RESP. Minime, Athen. Quibus modis. § illud. col. 6. Panorm. ca. Tanta. num. 13. qui filij sunt legitimi. Ideo cum filij non succedunt parentibus ab intestato, neque iidem parentes filijs. Notat Gloss. communiter recepta, in Auth. Si qua illustris. Cod. ad Orficianum. & in §. Nouissime. Instit. eodem. Paleotus de notis. cap. 43. Nau. lib. 3. consil. titul. de success. ab intest. consil. 1.

AD LIT I.

CAPVT X.

Iudicium peccata. §. 1.

- 1 De usurpatione iurisdictionis.
- 2 Quot modis datur via ad cognoscenda crimina.
- 3 Quo modo iuridice procedendum.
- 4 Quid dicendum de criminibus atrocioribus circa punitionem.
- 5 An sit de essentia iudicij ordo processus à iure prescriptus.
- 6 An iudex possit damnare reum iuxta allegata, & probata, quem scit priuata scientia innocentem esse.
- 7 De iudice seculari prohibente emere à clericis, vel eis aliquid vendi.
- 8 De iudice seculari reum ab ecclesia extrahente ad illam confugientem.
- 9 Qui dicatur locus sacer.
- 10 Qui gaudent ecclesie immunitate.
- 11 Qui non gaudent hoc priuilegio.

L. l. 5

12 An

- 12 An teneatur iudex carcerem inuisere, & de necessarijs providere.
- 13 An teneatur restituere pretium acceptum pro iustè, vel iniustè iudicando.
- 14 Cui facienda est supradicta restitutio.
- 15 De iudicibus falso suppositis.
- 16 An teneant acta per eos.
- 17 An poena arbitrio iudicis relicta, possit esse capitis,

1 QVÆSTIO. Quod peccatum est usurpare iurisdictionem non sibi debitam? RESP. Ex genere suo mortale. Ita D. Tho. 2. 2. q. 60. ar. 6. Nau. cons. l. de iur. nu. 4. notatur L. ult. ff. de iurisdictione iudic. Cuiusmodi confess. q. 5. nu. 5.

2 QVÆST. Quotuplex est iudicibus procedendū in cognoscendum crimina? RESP. Triplex, accusatio, denuntiatio, & inquisitio. Ita Rubric. de accusat. in decretalibus in omnes. ca. Accusatus, de haret. Afflict. lib. 1. constit. rubric. Rex. in pract. tit. de haret. nu. 102. Reper. Inquisit. denuntiatio. ex text. L. 2. Cod. de Apostat.

3 QVÆST. Qui ordo requiritur, ut iuridice procedatur iniqua harum viarum? RESP. In accusatione, tractat legitimus accusator, & libellus in scripto. In delatione, ut præcesserit correctio fraterna, id est, monitio. Inquisitione, ut præcedat inquisiti infamia, est rex. in cap. Quæter 2. c. Inquisitionis. §. tertia. de accusat. Ducenas reg. 1. Clarus n. ult. quest. 6. Abb. Felyn. Maran. num. 16 in cap. de accusat. Hæresim tamen excipio, in qua via inquisitionis non est necesse, ut præcedat infamia, ut dicit Ducen. num. 9. citat. loc. Simanch. de Instit. cap. 44. Auendanh. ref. 31. Sed sufficit suspicio, vel iudicium præterea eisdem Auctores. & Nau. cap. Inter. ver. concl. 6. na. 1. via vero delationis non requiritur præuia monitio, ut advertit Simanch. de Instit. cath. c. 19. num. 6. & 10. Et illam respondi, & probavi in propria materia.

4 QVÆST. Licetne iudicibus in criminibus atrocibus

re conatus, etiam non obtento effectu? RES P. Licet. L. Si quis non dicam. Cod. de episcop. & cler. L. Quisquis. Cod. ad L. Iuliam. tradit Menoch. de arbitr. ca. 360. num. 1. & 27. Decian. tract. crimin. lib. 5. cap. 83. nu. 4. & libr. 7. cap. 35. hi autem conatus debent exterius signis declarari.

5 QVAEST. Estne adeo de essentia iudicij ordo processus à iure prescriptus, ut nulla sit sententia data super litem, in qua talis ordo processus non fuit servatus, licet ex inordinato processu apertissime veritas colligatur? RES P. Maxime secundum ius commune. Ita legislator Lusitanus lib. 3. Ordin. tit. 63. Veruntamen secundum ius Portugalliae eodem citato titulo, aliter decretum est, his verbis: Mandamos, que os julgadores, iulguem, & determinem os feitos, segundo à verdade, que pellos feitos for prouada, & sabida, ou per confissam da parte, posto que o processo seia mal ordenado, ou errado, ou falte nelle alguma solemnidade substantial ao inizo aqual faltando, ou sendo errada no processo, todo o inizo, & sentença, que delle procedesse seria nenhuma, segundo direito. Por que sem embargo illa que re mos, que nano seia o processo annullado, nem se possa dizer à sentença nenhuma, se à verdade for sabida pello processo, & o iulgador iulgon o que lhe pareceo iustica polias prouas no processo feitas sobre à verdade, & substantia da causa.

6 QVAEST. Fecit, quod potuit iudex, ut non ferret sententiã de reo publice probato nocente, quem scit priuata sententia innocentem esse. Potestne illum damnare secundum scientiam publicam ex allegatis, & probatis? RES P. Potest Ita D. Tho. 2. 2. qu. 67. artic. 2. ib. Caiet. facit L. illicitas. §. Veritas. ff. de offic. praesid. Pastor. §. quia vero de offic. del. & ita communiter Doctores Arag. 2. 2. qu. 67. art. 2. Halens. 3. p. qu. 40. num. 7. art. 2. Sor. 5. iust. qu. 4. ar. 2. Rich. in 4. d. 5. ar. 3. q. 2. ad 1. Valent. 3. tom. disp. 5. q. 11. p. 2. Repugnataa. verb. iudex num. 3.

7 QVAEST. Quomodo peccat iudex secularis, qui prohibet subditis, ne emanent à personis ecclesiasticis, neque illis vendant? RES P. Grauiiter, & ipso facto est excommunicatus, c. Eos. de immunit. Ecclesie.

8 QVAEST. Extraxit, vel iussit extrahere, aut attentauit extrahere, per vim à loco sacro eos, qui ad illũ confugiunt, quomodo peccat? RES P. Grauiissime lethaliiter. Prohiberur id

id

id utroque iure, canonico quidem ea. *Definit. c. Si quis contumax. c. Reum 17. qu. 4.* & civili, quod late prolegimus Pampilo de immunit. Ecclesiastica.

9 QVÆST. Quoniam oportunitas loci exigat, rogatur aliquibus huc attinentibus. Quis dicitur locus sacrum immunitate? RESP. Quælibet capella, Basilica, exco. & quodlibet aliud sacellum erectum pro dicenda missa cum episcopi facultate. Item cœmeterium ab eodem episcopo pro humanis corporibus sacrum, siue sit contiguum cum Ecclesia, siue contiguum, siue longinquum. *c. Quisquis. 13. qu. 4.* Item dormitorium clericorum, siue Religiosorum. *c. Cum pro causa. de excom.* Item ianua, & porticus Ecclesie, aut cœmeterii annexa. *c. Si quis contumax.* & Panorm. in cap. penult. de immunit. Eccles. Item religiosorum domorum claustrum & pavementum, quantumvis longum sit. Ita Nauar. *ca. 17. de Domus Episcopalis*, licet ab Ecclesia disuncta. *c. de iur. stitutum. 17. qu. 4.* Innoc. & communiter omnes sapienter alia. *de immunit. Ecclesia.* Item spacium quadraginta pedum in circuitu Ecclesie maioris, & triginta Ecclesiarum minorum. *c. Sicut antiquius. c. Quisquis. 17. qu. 4.* ut dicitur Oldrad. *conf. 35.* Felyn. *c. Cum pro causa ciuitatis.* Verum hoc ius per desuetudinem, & non vltimum est antiquum, & abrogata opinio. Seruaturque tantummodo pro fine vltimos ipsius loci sacri, ut vult Nauar. *ca. 17. de iur. 18.* ideo seruandus est mos cuiusque regionis. Habentiam pro loco sacro sacerdos deferens Eucharistiam innotant Hostiens. & communiter Doctores. *c. Sicut de lebr.* Item Cardinalium personæ per vsum, & consuetudinem. Notat Andr. Sicul. *de prest. Cardin. q. 9. p. 1.* Idem confirmat Nauar. de Regum, Reginarumque personis, inquam non statuis. Item in vrbe domus Cardinalium, & que legatorum Regum, & Rerum publicarum, intra certum ambitum.

10 QVÆST. Qui gaudent Ecclesia immunitate? RESP. Omnes, & soli Christiani, qui ad locum sacrum conueniunt, siue ob delicta, siue ob debita. *cap. Inter alia de immunit. Eccl. Vbi Panorm. n. 4.* Excommunicati, suspecti, & interdicti. Ita Imola, & Bonifac. & communis. in *Clementi. de poen. c. remis.* Item serui cum confugiunt ad locum sacrum ob delicta.

lib. delicta, quæ à iure grauissime puniuntur, vel ob saui-
tiam dominorum c. 2. n. 19. Itē egressis è carcere, siue de
licentia, siue per vim. Ita Nau. c. 25. n. 19. cum communi:
Item comprehensus, qui per locum sacrum ducitur. Ita
Nicol. Boer. *decis.* 100. & communis contra Archid. *in ca.*
Sicut. 1. 17. q. 4. etiam si iam damnatus ad supplicium du-
catur. Ita Nau. c. 25. n. 9. Item percussor, vel occisor cleri-
corum extra locum sacrum. Ita Nauar. *ca.* 25. n. 9. contra
multos, quos contra rationem, siue textum loqui affir-
mat. Item exules, & banniti damnati capitis per quem-
vis occisorem voluntarium. Mercator, qui pecunias dis-
sipauit, & creditores illisit: transfuga ad hostes: modo nõ
deliquerint in Ecclesia, vel peccata excepta committant.
Ita Nau. c. 25. n. 9. Item blasphemi, iuxta Nau. c. 25. nu. 20.
Vbi id late probat.

11 QVÆST. Qui non gaudent hos privilegio? RESP. Grassa-
tor viarum, nocturnus segetum, & aliorum fructuum va-
stator. c. *Inter alia diminuit.* Eccles. 2. Qui in Ecclesia gra-
ue crimen committit *cap. finali. de immunit. Eccles.* iuxta
communem, & Ordin. Lusitan. *lib. 2. tit. 4.* In noua vero
impressione, *lib. 2. tit. 5. §. 2. 3.* occisor per insidias, per cõ-
munem *cap. 2. de homic.* Item qui in hostra Portugallia ali-
quem occidit, aut percutit, de proposito, vel in duello
prouocato *lib. 2. Ordin. tit. 5. §. 3. 4.* Qui ex Ecclesia alium
foris, vel ex aforis percutit in Ecclesia. 5. Qui insuper
profugum ad Ecclesiam ab ea extraxit siue per se, siue per
alium, saltem per vestes trahendo. Ita Nau. c. 25. num. 21.
6. Qui sponte ab Ecclesia egreditur. Ita Hostiensis cum
communi *cap. finali. de immu. Eccl.* 7. Personæ Ecclesiasti-
cæ, iuxta vsum receptum; & Panor. *cap. finali. de imm. Eccl.*
Excipe constitutum in minoribus erga iudices sæcula-
res: nam ij habent super illum iurisdictionem concessam
à Conc. Trid. *ses. 23. cap. 6. 8.* Qui iuxta Ecclesiam delin-
quit, animo ad eam confugiendi. Ita Hostiensis *in sum.*
tr. de immunitate. §. in quantum. num. 8. sed huiusmodi opi-
nio est antiquata. 9. Qui comburit Ecclesiam, vel eam
deturbat solo c. *fin. de imm. Eccl.* Sed de hac Ecclesiæ im-
munitate seruandus est mos cuiusque prouinciæ, & reg-
ni, de qua luculenter & pie satis Ordinationes Lusitanæ,
lib. 2. tit. 5. n. 2. noua impressionis.

tores. *L. Barbarius. ff. de officio pratoris.* Quod ius civile in canonicum quoad vsum, & praxim translatum etiam est; & ideo, qui parochus communiter reputatur cum titulo præsumpto, vere tamen parochus non est, ex defectu intrinsicco, dummodo verus sacerdos sit, nihilominus vere absoluit parochianos; per veram iurisdictionem ab Ecclesia in eo casu ei concessam. Sic vero in præsenti, quia tales homines publica existimatione, & titulo licet falso, habentur vt veri iudices, quamuis coram Deo, re vera non sint, tenent acta per eos, vt satis liquet.

17 *QVAEST. Peccatne mortaliter iudex damnando capitia penareum, cuius punitionem reliquit Legislator iudicis arbitrio* *RESP. Negat Gloss. Institutio. de iniurijs §. in summa.* *Bald. L. 1. ff. de ijs, qui latron. occult. Abb. capit. Venit. col. 5. de dol. & contum. &c. Cum te col. 3. de re iudicata. Salzed. Compluten. in Addition. ad Bernard. capit. 149.* cum alijs, quos citat, appellatque hanc partem negantem communem. Affirmant veruntamen *Gabal. in milleloqu. §. 12. Simanch. in Instit. titul. 46. numer. 81. Castr. de leg. pœn. lib. 1. capitul. 6. Sor. libr. 5. Inst. quæst. 1. articul. 3.* Cum igitur in iudicando attendenda sit lenitas Christiana, & mansuetudo, nisi crimen atrocissimum sit, hæc affirmans opinio videtur probabilior, atque praxi aptior, & commodior pro decernenda pœna.

Inquisitorum hæc leos peccata. §. 2.

- 1 *Ad solos Inquisitores pertinent crimina suam attingentia.*
- 2 *De affectu, quo debent Inquisitores procedere.*
- 3 *Quid possunt Inquisitores circa episcopos.*

4 *Quæ*

4 Qua poena plectendus est laicus, qui se fingens sacerdotem audit fœminarum confessiones.

1 **Q**VAESTIO. Ad quem pertinet inquisitio, et ratio hæreticorum, aut suspectorum fidei, et simularum, minimum ad religionem atinentium? **R**ESP. Ad iudices hæreticæ prauitatis, Inquisitores vocantur, qui per se, vel per alios episcopi loci iunguntur in iudicio, neque possunt soli de hæresi procedere: imo denunciationem illis factam, tenentur secretissime mittere ad inquisitorum tribunal. Ita Simanch. *de calhol. Instit. lib. 5. Molin. de Iust. lib. 5. disp. 28. nu. 13. et 14.*

2 **Q**VAEST. Quo affectu tenentur huiusmodi inquisitiones facere? **R**ESP. Zelo iustitiæ, amore fidei. Si autem ex zelo, vel amore, vel largitionibus corrupti, suam inquisitionem, criminis punitionem exerceant, aut non curant, grauer peccant, & excommunicationem pontificiam incurrunt laram in *Clem. multorum de hæresi.*

3 **Q**VAEST. Quid possunt inquisitores aduersus episcopos, et res suspectos, aut simularos? **R**ESP. Dico primum. Hæretici contra episcopos inquirere, aut prætextu hæresis contra episcopos procedere nequeunt. *tex. express. in inquisitores. de hæresi. lib. 6. Ita ibidem Repert. ver. episcopus. in diego. de hæresi. qu. 7. num. 15. Carrer. n. 74. Calder. de iur. c. 8. n. 9. Simanch. c. 25. nu. 7. Iust. Penha 3. p. Diu. c. 76. Locat. in oper. iudic. ver. episcopus. nu. 2. Rojas. de iur. singul. §. 5. num. 2. Nomine episcoporum, etiam veniales, qui titulares appellantur. Ita cum alijs Simanch. c. 12. Instit. Dico secundum. Fas est inquisitoribus hæreticæ prauitatis dicta testium deponentium contra episcopos excipere, & ad Sum. Pontificem denunciatum transmittere. Ita decernitur *d. ca. Inquisitores de hæresi citati Doctores, & Cunha super diploma Pontificis aduersus sollicitatores muliercularum in confessione sacramentali. q. 12. num. 9. late id probat. Dico tertium. causa subest detinendi episcopos, ne fugiant, dum sub eadem Apostolicam cum crimine denunciando legatum mittitur, fas est Inquisitoribus episcopos detinere. Ita etiam Auctores citati: parcissime tamen vti debent huiusmodi rigore, ne quod in fidei vtilitatem concessum est**

cedat in detrimentum propter scandalum. Nomine vero episcoporum, non veniunt electi tantum in episcopos, nondum sacriati, quia non sunt re vera episcopi, sed futuri sunt. Ita Glol. 1. c. 1. de relig. dom. Felyn. cap. Eam de re- scrip. num. 1. Selua. de benef. p. 1. quaest. 1. num. 31. Simanch. de in- tit. tit. 26. nu. 11. Dico quartum. Cardinales, Inquisitores generales facti, in episcopos, & quosuis alios prelatos inquirere possunt, sed processus referendus ad Summ. Pontificem, vt ferat sententiam. Ita decreuit Pius IV. Ex- traug. Romanus Pontifex, affert Penha inter Pontificias lite- ras fol. 129.

4. QVAEST. Quo malo puniendus est laicus, qui se sacerdo- tem simulans, foeminarum audit confessiones, & eas ibi ad ve- nerea sollicitat. R E S P. Vti de haeresi suspecti Inquisito- rum examini subiiciuntur. Ita habetur cap. 2. de cler. non ordinato ministrante. tradit Salzed. in pract. crim. c. 12. & Greg. P. XIII. motu proprio Inquisitoribus commisit teste Roder. tom. 2. de regu. q. 28. ar. 2. & Paul. IV. teste Lo- cato in oper. iudic. Maiolo lib. 4. irreg. c. 13. n. 1. & 3. Paul. eo- dem tit. par. 6. tit. de cleric. non ord. min. Et hanc ob rem Co- nimbrica abiurauit de leni an. M. DC. X. quidem diaco- nus, qui presbyteratum exercebat. Et Romae redactus est in cineres frater certi ordinis iussu Ale. VI. ob eandem rem. Intelligenda tamen est conclusio de ficto laico con- fessore, qui simul audit, & absoluit poenitentem foemi- nam. Sic enim verba Bullae Grego. XIII. confessione au- dire, ac absolutionem impartiri. Ita Cunha citato loco.

Inimicorum peccata. §. 3.

1. Quo pacto nos gerere debemus erga inimicos.

1. QVAESTIO. Quo pacto nos gerere debemus erga eos, quos habemus inimicos, aduersus quos etiam inimici appellamur? RESP. Praemitto inimicum dupliciter sumi posse, formaliter nimirum, vt ita loquat eum logi- cis, & materialiter. Inimicus formaliter est, qui adhuc inimicitiae tædis aduersum nos, flagrat. Inimicus vero materialiter est, qui inimicus dicitur, quoniam olim ini- micitiae signa ostendit, sed modo è contra amoris. Dico

Medull. Casuum.

M m m igi-

igitur primum. Erga inimicos formaliter tenemur
 mortali ea exterius amoris signa ostendere, quæ
 munia sunt, & quæ omni personæ exhibemus, tunc
 vero odium deponere, & male nolle. Ita D. Thom.
 26. q. 34. ar. 3. Alenf. qu. 68. nu. 3. Syl. ver. carna.
 Glos. c. Si quis contristatu. dist. 9. Nauar. ca. 14. no. 2.
 Quando. de Confit. dist. 13. Probat ex illo Christi Do-
 ni Matth. 17. Nisi remiseritis ex cordibus vestris. Ideo
 tenemur eis condonare pœnam à legibus pro inur-
 aram, sed eam in iudicio possumus exigere, zelo ius-
 endæ iustitiæ ad salutem populi spiritualem, ac tri-
 rem Reipublicæ, vt frænum audacibus injiciatur.
 fit, vt nisi derur scandalum, non tenemur alloqui
 micos formaliter alloquio particulari, aut quæ-
 quela quam non exhibemus omnibus omnino per-
 mis, & multo minus ad ludum, & similia illum ad-
 re. Dico secundum. Erga inimicos materialiter, ob-
 mus particularia amoris signa ostendere. Ita expre-
 Thom. in 3. d. 3. quæst. 1. ar. 2. ad 2. q. 2. q. 8. ar. 1. Cai-
 tan. ibid. Alenf. 3. p. 9. 67. num. 3. D. Anton. 2. p. in. 1. 1.
 Bonauen. 3. sent. d. 30. Gabr. ibi. qu. 1. ar. 3. dub. 2. h. 1. 1.
 tas. quæst. 3. Tabien. ib. 14. Armilla. ibid. num. 1. Vega.
 viri. car. cap. 12. §. 1. quæst. 6. Rich. in 3. d. 3. quæst. 1. 1.
 norm. c. 1. de malefic. Barthol. in L. Si tibi decem. 1. 1. 1.
 Elis. Nauar. cap. 14. num. 9. quos citat, & sequitur Be-
 io. Ratio est, quia præceptum charitatis obligat in
 sitate: sed ostensio signorum amoris, & postulatio
 necessitatem afferunt ostendendi similiter amorem
 ergo, & c. vt egregie ostendit Caiet. 2. 2. quæst. 3. ar. 1.
 qui sequitur scandalum videntium, & existimant
 adhuc odio ardere in talem inimicum materialiter
 co tertium. Si inimicus materialiter promittit pau-
 bus satisfactionem iniuriæ reddendam, & veniam
 & condonationem satisfactionis, ad quam illud
 non attingunt, tenemur acceptare liberam satisfac-
 nem possibilem, & partem reliquam condonare, &
 procedere in iudicio de iniuriâ nobis iniusta. Ita Be-
 io. Probat ex præcepto Christi Domini Luc. 16. Quis
 uersus fuerit ad te dicens, Pœnitet me, Dimitte illi. Quis
 bum, dimitte non accipiendum est pro dimissione

teriore, nam ad illam tenemur erga inimicum non reuer-
sum, & pœnitentem: sed de dimissione exteriori aduer-
sus inimicum reuersum, & pœnitentem. Longiore pro-
batione supersedeo, eam videre licet apud Doctorem
Beia *casu cit.*

AD LIT. L.

CAPVT XI.

Locantium domos peccata. § 1.

1 An liceat domos locare publicis peccatoribus:

2 Præcipue vsurarijs.

1 **Q**VÆSTIO. Licetne locare domos meretricibus, aut alijs
publicis peccatoribus? **R**ESP. Negantem partem te-
naciter defendit Nauar. c. 17 n. 195. contra praxim.
Affirmat tamen Maior. in 4. d. 15. q. 35. & Beia *casu* 27. Ratio
est, quia locare domum indifferens est ad bonum, & ad
malum finem: finis vero intentus à locatore est vti suis
rebus, & lucrum accipere, fructusque suarum faculta-
tum, locatque eas meretrici, vt mulieri ad se protegen-
dum contra temporis iniurias: si vero ipsa ex malitia tur-
pes fines sibi proponat, locatione abutitur, & ideo loca-
tio est remotissima causa turpitudinis exercendæ, atque
eodem modo confectio vestium lasciuarum, calceamen-
torum, pigmentorum, & similibus, quæ vsui humano ex
sua natura sunt ordinata ad vsus bonos, & indifferentes,
& ita obtinuit praxis absque scrupulo confessorum, & e-
piscoporum.

2 **Q**VÆST. De locatione domus vsurarijs peculiariter, quid
dicis? **R**ESP. Locare domos alienigenis vsurarijs lethale
est, quia prohibitum *cap. 1. de vsuris lib. 6.* Nullum vero
peccatum locare indigenis. Ita Rosel. *ver. restitutio.*

n. 34. Tabien. *vsur. l. n. 5.* contra Nauar. c. 17,

c. 195. sed text. tantum loquitur de lo-
catione vsurarijs alieni-
genis.

M m m z

Lo-